

NOGOMET IN KOMPETENCE

MARTIN KOŽELJ IN IZTOK PODBREGAR

Univerza v Mariboru, Fakulteta za organizacijske vede, Kranj, Slovenija.

E-pošta: martin.kozelj@student.um.si, iztok.podbregar@um.si

Povzetek Znanje je ključno za razvoj vseh dejavnosti, tako proizvodnih kot storitvenih. Tudi v športu se v zadnjem obdobju v vedno večjem številu zasleduje potreba po razvoju znanj tistih, ki upravljaajo športne organizacije, tistih, ki trenirajo, športnikov in drugih, ki so kakor koli povezani z uspehom športnikov. V prispevku bomo v kratkem predstavili področje pomena znanja v nogometu, tako z vidika dejavnikov, ki vplivajo na višjo stopnjo znanja nogometašev, kot z vidika kompetenčnega okvira, ki ga velja razvijati v polju nogometa. Biti vrhunski športnik v vseh športih, tudi v nogometu, je veliko več kot zgolj trening ali preživetje športnih treningov. Zaradi kompleksnosti in razvoja športa samega, je tudi vrhunski športnik soočen s potrebo po razvoju kompetenc – znanj, spretnosti, sposobnosti in veščin.

Ključne besede:

nogomet,
kompetence,
dejavniki,
nogometaši,
znanje.

FOOTBALL AND COMPETENCIES

MARTIN KOŽELJ & IZTOK PODBREGAR

University of Maribor, Faculty of Organizational Sciences, Kranj, Slovenia.
E-mail: martin.kozelj@student.um.si, iztok.podbregar@um.si

Abstract Knowledge is a key to the development of all activities, both production and services. In sports, too, there has been an increasing need to develop the skills of those who run sports organizations, those who train, athletes and others who are in any way related to the success of athletes. In the article, we will briefly present the area of the importance of knowledge in football, both in terms of factors that differentiate the higher level of knowledge of football players, and in terms of the competence framework to be developed in the field of football. Being a top athlete in all sports, including football, is much more than just training or surviving sports training. Due to the complexity and development of the sport itself, even a top athlete is faced with the need to develop competencies - knowledge, skills and abilities.

Keywords:
football,
competencies,
factors,
footballers,
knowledge

1 Uvod

Pot do dosežkov v nogometu je lahko izjemno težka, saj zahteva veliko truda in vključuje izzive, ovire, napake in neuspehe. Zato se v literaturi zasledi, da so osebne lastnosti dobra osnova, da postaneš elitni nogometaš (Sigmundsson et al., 2022). Duckworth et al. (2011) so pokazali, da vztrajnost, ki je osebni dejavnik in odraža vztrajnost in strast pri doseganju dolgoročnih ciljev, pozitivno napoveduje prakso, ki spodbuja uspešnost tekmovalcev. Poleg tega so Bonneville-Roussy et al. (2011) ugotovili, da strast – kar je opredeljeno kot močno navdušenje ali želja po nečem – pozitivno napoveduje cilje mojstrstva, ki pozitivno napovedujejo namerno prakso. Gre torej za en vidik poti do uspeha v nogometu.

Drugi vidiki, ki jih zasledimo v literaturi, so motivacijski dejavniki, ki lahko prispevajo k uspehu, začetek s športom v mladosti, genetske predispozicije in tudi inteligenca (Ericsson & Charness, 1994, Coon & Carey, 1989, Frydman & Lynn, 1992).

Mi bomo v prispevku predstavili slednje, kar bomo poistovetili s področjem kompetenc na naslednjih ravneh:

- Znanja.
- Spretnosti.
- Sposobnosti.

2 Znanje

Formalno znanje je nekaj, kar je v preteklosti pogosto izostalo pri tistih, ki so se ukvarjali z vrhunskim športom, saj povezave med šolo in športnimi organizacijami ni bilo primerljivo s prizadevanji današnjih šol in organizacij, da se usmerjajo v dvojno kariero športnikov.

Kljub temu, da se pomen formalnega znanja izkazuje na prvo oko šele po zaključku kariere, pa je le-to potrebno tudi za vsestransko razumevanje in znanje v globalnem okolju športa.

Anguera (2003) poudarja, da je na športnem področju najpomembnejša sposobnost pridobivanja znanja, ki se razvija, saj športnik trenira, ker se igralec s pomočjo trenerja loti strukturiranega pristopa k treningu, ki jim omogoča, da razvijejo svoje nogometne veščine.

Znanje pomeni preseganje fizičnega, taktičnega ali tehničnega razvoja igralca, saj na jedrnat način kaže na igralčevo sposobnost reševanja situacij, ki se pojavijo med treningom in tekmami. To lahko prispeva k poznavanju trenerjev in igralcev o ekipi ter omogoči tudi sprejemanje odločitev o spremembah oz. izboljšavi ekipe (Paulina et al., 2022).

3 Veščine

V športnih klubih in združenjih, specializiranih za nogomet, se vsakodnevno povečuje povpraševanje po zaposlovanju čim večjega števila igralcev, ki izkazujejo odlične spretnosti in visoko raven profesionalnega delovanja (González VÍllora et al., 2011).

S poudarkom na spretnostih, ki jih posamezniki razvijajo v korist vsakdanjega življenja, je Svetovna zdravstvena organizacija opredelila življenjske veščine kot »sposobnosti za prilagodljivo in pozitivno vedenje, ki posameznikom omogočajo učinkovito spopadanje z zahtevami in izzivi vsakdanjega življenja« (BootRoom, 2015).

Študija, ki so jo izvedli z igralci, starši in trenerji v množičnem nogometu, je pokazala, da se mladi učijo življenjskih veščin. Natančneje socialnih veščin, kot so disciplina, spoštovanje, osebni nadzor, organizacija in vodenje, ki so v največji meri povezane z življenjskimi veščinami v nogometu. Za vsako od naštetih veščin, so bile opredeljene številne posamezne življenjske veščine (BootRoom, 2015).

4 Sposobnosti

Spretnost je sposobnost ali drža, ki jo ima oseba ali stvar, da izvede določeno dejavnost ali sposobnost in spretnost, ki ju ima človek za razvoj in dobro poslovanje podjetja, industrije, umetnosti, športa, med drugim. Beseda sposobnost izvira iz latinskega *aptus*, kar pomeni "sposoben" (Encyclopedia Titanica, 2022).

Na ta način se razume, da se izraz sposobnost lahko uporablja v različnih okoljih, v katerih se človek razvija, tako v katerih so vključene kognitivne sposobnosti, kot tudi fizične, biološke, delovne, analitične sposobnosti (EncyclopediaTitanica, 2022).

V nogometnih klubih prepoznavanje talentov omogoča predvidevanje, ali je športnik lahko vplivna figura za ekipo na igrišču in, tako predpostavlja cilj za identifikacijo najbolj izjemnih veščin in sposobnosti, ki obstojijo ter tistih, ki jih je treba izboljšati (Krogh, 2009), zato je odkrivanje športnih talentov in uspešnosti igralcev zelo pomembno (González-Víllora et al., 2011).

Pri preostalih sposobnostih, kot sta hitrost in moč, avtorji, kot sta Cunhan et al. (2010) poudarjajo, da imajo mladi igralci boljše nastope na preizkusih teh sposobnosti zaradi višje stopnje izkušenj in praksa. Rampinini et al. (2009) poudarjajo, da imajo mladi igralci boljše rezultate pri določenih nalogah, ki vključujejo natančno podajanje in ponavljajoče se dotike žoge pri visoko intenzivnih treningih.

5 Kompetenčni okvir v nogometu

Najprej si pogledjmo vidik kompetenčnega okvirja v nogometu s perspektive trenerja.

Kompetenten trener je trener, ki lahko prenese svoja znanja usposobljenemu športniku in demonstrira tehnike svojemu športniku tako, da lahko športnik dobro izvaja tehnike in pravilno. Kompetence trenerja podpirajo vadbene naloge (Rohman & Setijono, 2017). Kompetentnost trenerjev se deli na štiri elemente (Rohman & Setijono, 2017):

- značaj,
- razvojna kompetenca,
- kompetenca strategije igre,
- motivacijske kompetence in
- tehnične kompetence.

Na podlagi koncepta se opredeljuje pristojnost trenerja kot kompetenca, ki jo mora imeti trener in je sestavljena iz sposobnosti, značaja, razvoja, motivacijske kompetence, kompetenca strategije tekme in tehnične usposobljenosti (Rohman & Setijono, 2007).

Sledi kompetenčni okvir nogometa s perspektive igralca oz. športnika.

Nogomet ponuja široko paleto telesnih dejavnosti in veščin, od katerih se vseh ni enostavno naučiti, poučevati ali izvajati. Model usklajuje veščine po korakih, da jih je lažje razumeti in poučevati (FootballDevelopmentModel, 2022).

Ta napredovanja spretnosti vsebujejo elemente spretnosti in ključne kazalnike uspešnosti (KPI), ki se razlikujejo po zapletenosti, ko športnik napreduje po stopnji. Ta pristop k razvoju spretnosti pomaga trenerjem izbrati ustrezne vaje, hkrati pa zagotavlja dosleden jezik od trenerja do igralca (FootballDevelopmentModel, 2022).

Ni dovolj, da nogometaši postanejo boljši v nogometu. Nogometni razvojni model gradi na življenjskih vrednotah in spoznanjih športa, tako da se presega poučevanje nogometnih veščin (FootballDevelopmentModel, 2022).

Nogomet ustvarja priložnosti za pomoč športnikom pri napredovanju njihovih sposobnosti razmišljanja, občutkov in vedenja. Učni načrt za trenerje zagotavlja vire za usmerjanje te rasti, od razvoja značaja do učnih metod, ki izpolnjujejo kognitivne, socialne in čustvene potrebe športnikov (FootballDevelopmentModel, 2022).

6 Zaključek

Za zaključek lahko povemo, da je osnova za razumevanje področja kompetenc tudi v športu okvir, ki velja v vseh dejavnostih. V literaturi je zaslediti pomanjkanje prispevkov, ki bi celovito pokrili obravnavo posameznih elementov kompetenc na nivoju nogometa – športnikov in trenerjev.

Za razvoj področja se predlaga poglobljene raziskave na področju nogometa, ki lahko z roko v roki s kompetencami predpostavlja boljši, usmerjen in k posamezniku osredotočen model, s katerim je lahko tudi nogomet veliko več kot zgolj igra.

Literatura

- Anguera, M.T. (2003). *Metodología básica de observación en fútbol*. Metodología de la enseñanza del fútbol. Editorial Paidotribo.
- Bonneville-Roussy, A., Lavigne, G. L., Vallerand, R. J. (2011). When passion leads to excellence: The case of musicians. *Psychology of Music*, 39 (1), pp. 123-138
- BootRoom. (2015). *Developing life skills through football*. Pridobljeno od <https://thebootroom.thefa.com/resources/coaching/developing-life-skills-through-football>
- Coon, H., Carey, G. (1989). Genetic and environmental determinants of musical ability in twins *Behavior Genetics*, 19 (2), pp. 183-193
- Cunhan, G., Mesquita, I., Moreno, M., Boletto, A., Tavares, T., & Silva, P. (2010). Autopercepción de las competencias profesionales de los entrenadores de fútbol en función de la experiencia personal y de la formación académica. *Cuadernos de Psicología del Deporte*, 10(1), 23-36
- Duckworth, A. L., Peterson, C., Matthews, M. D., Kelly, D. R. (2007). Grit: Perseverance and passion for long-term goals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92, pp. 1087-1101
- EncyclopediaTitanica. (2022). *Pomen sposobnosti*. Pridobljeno od <https://sl.encyclopedia-titanica.com/significado-de-aptitud>
- Ericsson, K. A., Charness, N. (1994). Expert performance: Its structure and acquisition. *American Psychologist*, 49 (8), pp. 725-747
- FootballDevelopmentModel. (2022). *How the Model Works*. Pridobljeno od <https://fdm.usafootball.com/how-it-works>
- Frydman, M., Lynn, R. (1992). The general intelligence and spatial abilities of gifted young Belgian chess players. *British Journal of Psychology*, 83 (2), pp. 233-235
- González-Villora, S., García-Lopez, L., Pastor-Vicedo, J., & Contreras-Jordán, O. (2011). Tactical knowledge and decision making in young football players (10 years old). *Journal of Sport Psychology*, 20(1), 79-97.
- Krogh, M. (2009). "An Eye for Talent": Talent Identification and the "Practical Sense" of Top- Level Soccer Coaches. *Sociology of Sport Journal*, 26, pp. 365-382
- Paulina, C. B., L., García-Tascon, M., Gallardo, A. M. (2022). Competence model (MCJF) for the evaluation of soccer players in youth categories of Sevilla F. C. *Journal of Physical Education and Sport*. Vol. 22(1), pp. 13-24
- Rampinini, E., Sassi, A., Morelli, A., Mazzoni, S., Fanchini, M., & Coutts, A. J. (2009). Repeated-sprint ability in professional and amateur soccer players. *Applied Physiology, Nutrition, and Metabolism*, 34(6), 1048–1054
- Rohman, U., Setijono, H. (2007). Evaluation of Football Coach Competence of Early Age in Football Schools. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, Vol. 134
- Sigmundsson, Hl, Dybendala, B. H., Loftesnes, M., Olafsson, B., Grassinida, S. (2022). Passion a key for success: Exploring motivational factors in football players. *New Ideas in Psychology*. Volume 65.

